

پیل : ۱ جلد : ۱

نہیں ۱۳۳۰ء

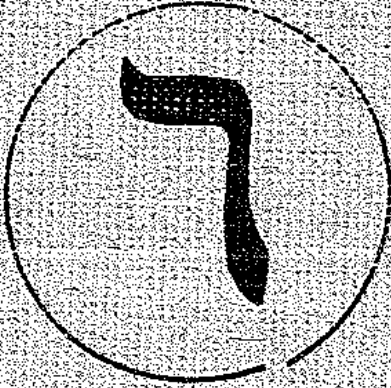
پاکستان مجموعہ سی کی

حالد

ناشری : تورک بیلکی و سکی

آبدہ بر چیقار

مدیر : جلال ساہر

فیثانی : بش غروش

پارس دارالفنونی (صوبون)

متعلم مہیائی

پارس دارالفنونی متعلمی، نحیف بنیہلی، کوزہ چارپماز براعتنا، بررقت ذوق
ایله کینیمش، اوزون صاچلی، اکثریا یوزی تماماً تراشلی سویملی برکنجدر.
سبکروح، ظریف الطبع، نکته دان مونس و خاطر شناسدر. صنایع نفیسه یه
و خصوصیلہ رسم، موسیقی و تیاترویہ مفتوندر. ثروتنه مغرور اولماز؛ فقط
عزت نفس صاحییدر. مضایقه سنی، حتی سفالتنی توکل و تبسم ایله طاشیر.
قلبی غنی، امید ی واسع، آمالنه برحد تعیین ایتمه سنی بیلیر آبی بر چو جوق در.
معارضه یی، مجادله یی سومر؛ فقط حقوقنه تعرض ایدیلدیکی زمان مدافعه ایچین
بویوک بر جرأت، بویوک بر شجاعت ابراز ایتمه دائمی آماده در. تربیه لی و آداب
معاشرته رعایت کاردر. عقلالقدن نفرت ایدر؛ و کندیسنی ازعاج ایدن
عقلالره قارش ی بی رحم اولور. ذوق سلیمنی جریحه دار ایده جک احوال
اونی طغیانہ سوق ایدر. قادینه و قادینلغه قارش ی درین بر حرمتی واردر.
هر متعلم حریت، مساوات و اخوت اقامینه ایمان ایتشددر. بواقانیم، اخلاقنک
اساساتی تشکیل ایلر. آتشین بر محبت وطنیه پارس متعلمنک قلبنی دائمی بر
خلجان ایچنده اصیل نزیه حسیات ایله مملو بولوندورور.
پارس دارالفنون طلبه سی صباحلین ساعت آلتی ایله آلتی یچق آراسنده
اویانیر. یدیده کینیمش تووالتنی اکمال ایتیش بولونور. کتابلری آلتده یادرسنی
دیکله مک ایچین فا کولته یه ویا بر مطالعه ایچین کتبخانه یه کیده ر. - صوبون
کتبخانه سنک یدی یوز آلتی بیک جلدی متجاوز کتابی واردر. - اوراده کنج
متعلم بر مخطرہ یی ویا ته زینی قلمه آلق ایچین نوطلر طویلایاجق، ویا خود
صوبونده معلملری و آرقاداشلری حضورنده ایراد ایده جکی قونفرانسنی
حاضر لایاجق در. بو مشغولیت ٹوکلہ یمکنه قادار دوام ایدر. قوشلق طعامی
اکثریا برپانسیونده ینیر. لاکن چوق دفعه ده متعلمک جیبینک مساعده سنه کوره
ترتیب اولونور. دووالده، بر سودجی دکاننده، بعضاً ده مانسارده - طاوان آراسی -

بر پارچه صوجوق ایله ده کچیریلیر . فقط عینی نشئه ، هر نروده اولور ایسه اولسون عینی ذوق و اشتها ایله . ئوكله دن صوكراساعت برده صوروبونده مختلف درس لر استماع اولونور . درس لری متعاقب متعلم معلم لرندن برینی زیارت ایدهر . قلمه آلدینی مخطر دینی کوستریر ، تنقیداتی دیکلر ویا خود تألیف ایتمکده اولدینی ته زک پلانی حقنده معلم نك اخطاراتی ، ارشاداتی ئوکره نیر . بوصورتله آقشامی بولور . آقشام اوستی هوانك مساعدده سنه ، موسمه کوره یاتنزه ایچین بر عمومی باغچه یه ویا طعام ایتک ایچین دوغروجه پانیسونه کیده ر . مع مافیه متعلمك یوم مساعیسی هنوز بیتمش عد اولوناماز : یمکدن صوكراس تکرار کتبخانه یه عودت ایدهر . اوراده اوطوراجق تمیز ، قیشین ایلیق ، یازین سرین راحت بریر ، محتاج اولدینی کتابلر تکلیفسز ، زحمتسز کندی آرزوسنه آماده در . مسلک نه کوره «لابورانوار» ده دوام ایدهر . بویکجه سعینی ساعت اونه قادار تمید ایده بیلیر .

دارالفنون طلبه سی هفته ده بردفعه اولسون تیاتروییه ویا قونسره کیده ر . تیاترو ایچین اك مناسب کیجه جمعه ایرتسی آقشامیدر . چونکه بازار صباحی کچ وقته قادار او یومغه ، استراحت ایتمکه مساعددر . بعضاً ده مونمارتر موزیق هال لری زیارت اولونور . صول یاقادن مونمارتره قادار اختیار ایدیلن کیجه سیاحت لری مرتبه کل علی الفور قرار لاشیر ، وبالطبع آی باشنه تصادف ایلر ! طلبه حیات نك اکیزیده انبساط ویریحی ، کنجلك عالم نك اکیسویملی اکلنجه لرندن بری ده «مونوم - ذوحدوحید» آیلریدر .

علمی ، وطنی بر احتفال ، بر سنه دوریه نك تسعیدی ایچین یا خود معلم لر دن برینك رد و تهزیلی (Conspuer) مقصدیله متعلم لرك اجتماع ایتمه سی قرار لاشدینی وقت طلبه باشلرنده کندی فاکولته لرینه مخصوص باره تالر ، آلرنده برده کنکه تعلیق اولونمش وفا کولته نك رنک لریله ملون و منه دیک فنه لر لری اولدینی حالده محل ملاقاتده طویلانیلر . وهان مونوم تشکیل اولونور . مونوم اسمندن ده آکلاشیلاجنی وجهله بیکلرجه متعلمك آل اله طوتوشارق تشکیل ایتدکلری اوزون برطابوردر . حرکت امری ویریلیر ویریلر ، اوزون بر آلا ی متقطع ، طربزاه ،

مرقص نوطه‌لى بر مارش ايله رقصان وجوال بر حركتله خاطر و خياله كلمه دك منخيلر، حلزونلر رسم ايدهر ك يرندن اوينا مغه باشلار. بولوارلر بوهاى هوى شباب ايله ذوق، نشاط دولار. مونوم بعضاً اوزار، بعضاً بربرينه مماس دائره لر، بعضى كره حلزونلر رسم ايدهر ك ايلريلر. بومشى بى آرام اثناسنده موسيقينك آهنگنى بوزما يارق اوكنج كوكسلردن چيقان قوش، انواع حيوانات سسلرى نسيم محيطى جنون شبابتله تعطير ايلر.

بوحال وجد «قونسپوئه» اولاجق زاواللى بر معلمك اقامتكاهى جوارنده حاصل اولدينى زمان بد بخت معلم بو ولوله نك بوتون فلاكتى، بوتون فجاعتى آلتنده زبون قالير. فقط پارس متعلملرى اكلنجه يى طاونده براقق، ظرافتدن غيظ و غلظته هيچ بر زمان كچمه مك صنعت رقيقنه واقفدرلر. بوسيله نمايش نهايت النهايه بر صوتوق بانىو درجه سنى كچمز.

۱۸۸۴ سنه سندن برى پارس دارالفنونى متعلملرينك برده تعاون و تناصر جمعيتى وارددر. بونك مقصد تشكلى اولامتعلملرك حيات روزمره سنى تنظيم و معيشتنى تسهيل ايتمك، ثانياً متعلملر بيننده فكرى و معنوى روابط احداث و ادامه ايله مكدرد. حكومت جمعيتيه مقر اولق اوزره صوربونه ياقين اولان اسكى طب فاكولته سنى ترك ايتمشدى. بوبنا جمع ايديلن اطانات ايله احتياجه كوره تعديل و مجدداً تعمير اولوندى. واسع اجتماع و قرائت سالونلرى كوندن كونه زنك ينلشمكده اولان بر كتبخانه سى — اليوم اوتوز بيك جلدى محتويدرد. — ، رئيسه، هيئت اداره يه، هيئت كتابته مخصوص اودالرى، مسافر سالونلرى و سائر اقتضا ايددن تقسيماتى وارددر.

دارالفنونك اسكى متعلملرى مياننده كسب شهرت ايتمش متفكرين، سياسيون و ادبانك بر چوغى جمعيتك فخرى اعضاسندندر. رياستنى مجلس مبعوثان رئيسى موسيوده شاتهل درعهده ايتمشدر.

جمعيت دارالفنون متعلملرينه درسلرينه چاليشمق، محتاج اولدقلى كتابلره مراجعت ايتمك، هر دورلو غزته و رسائل ادبيه و فنيه يى مطالعه ايله مك، آرقاداشلريله قهوه خارجنده مصرف سزجه مصاحبت ايتمك اسبابنى تهيه

آيله مشدر. محتاج اولانلره پارا اقراض ايدهر. خسته لره طيب و علاج كونده رير ، ضرورتده بولونان متعلملره صيقينتيلريني تهوين ايدهر جك اوفاق تفك خدمتار بولور. جمعيت ؛ حقوق ، طب ، أدبيات ، علوم ، اجزا جيلق شعبه لرينه منقسمدر. كتيبخانه ده مراجعتي تسهيل ايچين بش شعبه يه آيريلمش اولديغدن هر شعبه نك كنديسنة مخصوص بر كتيبخانه سي وار ديمكدر .

جمعيتك يوردنده هر كون ايكي يوز غزته و رساله موقوته طلبه نك استفادە سنه عرض ايديلير .

دارالفنونك كافه شعباتنده اصولي دائره سنده مقيد بولونان متعلمينك كافه سي جمعيتە داخل اولابيليرلر .

اعضانك سنوي بدل اشتراكى اون سكر فرائقدر .

دارالفنون خارجنده كي علمي مؤسسملر

شيمدي يه قدار ويرديكمز تفصيلات پارس دارالفنوننى تشكيل ايدەن فاكولته لره و مؤسسات سائره يه منحصر دى. مكاتب مذكوره يه مداوم اولانلر مرتب پروگراملر داخلنده كي علومى تحصيل ايتدكدن صوكر ا دولتك ويرديكي رتب علميه يي احراز ايلرلر. فقط دارالفنونك ويرديكي بوشهادتنامه وعنوانلرك مادي بر منفعت تأمين اتمكه بذاته برفائده سي يوقدر. خدمات علميه يه ، مناصب دولته ، حتى مؤسسات خصوصيه خدمت لرينه بيله بهمه حال بر مسابقه و يا خود مؤلفات و نشریات علميه ايله اكتساب اولونمش شايع بر شهرت سايه سنده نائل اولونابيلير. بوسيدن دارالفنون تحصيلنى اكمل ايدەنلر انتخاب ايتدكلرى مسلکده تأمين موفقيت ايچين مکتسبات واقعه لريني كافى كورمزلر و صرف مسلكى بر تحصيل ايچين معلوماتلريني توسيع و اكمل ايتمك احتياجنى دويارلر. دارالفنون خارجنده كي تحصيل قسماً معارف نظارتك تحت اداره سنده كي رسمى بر طاقم مؤسسات عاليه ده، قسماً خصوصى دارالعلوملرده جريان ايدهر .

رسمى مؤسسات علميه دن بر طاقمى عالمكير بر شهرته مالكددر. و مداوملرى آراسنده مؤلفات و علمى ، فنى نشریاتلر يله حرمت عموميه يي قازانمش علمابيله اكسيك ده كلدر .

دارالفنون خارجنده کی مکاتب و مؤسسات علمیہ بروجہ آتی ذکر اولونورہ :

معارف نظارتہ مربوط :

- ۱ — قولہ ژدو فرانس ، ۲ — تاریخ طبیعی موزدسی ، ۳ — تدریسات عالیہ مکتبی ، ۴ — فرامین مکتب ملیسی ، ۵ — السنۂ شرقیہ حاضرہ .
- مکتب مخصوصی ، ۶ — صنایع نفیسہ مکتب ملیسی ، ۷ — لوور مکتبی ، ۸ — صنایع تزینہ مکتبی ، ۹ — موسیقی و انشاد ملی قونسرو اتوآری ، ۱۰ — دارالمعلمات .

زراعت نظارتہ مربوط :

- ۱۱ — ملی زراعت انسیتوسی ، ۱۲ — غرینیون زراعت مکتبی ، ۱۳ — ودرسای نباتات مکتب ملیسی ، ۱۴ — الفور بیطر مکتبی .

مستملکات نظارتہ مربوط :

- ۱۵ — مستملکات مکتبی ، ۱۶ — مستملکات زراعتی مکتب ملیسی .

تجارت نظارتہ مربوط :

- ۱۷ — صنعت و حرفت مکتب ملیسی ، ۱۸ — أقول سانترال ، ۱۹ — تدریسات عالیہ تجاریہ مکتبی ، ۲۰ — عملی تجارت و صنایع مکتب عالیسی ، ۲۱ — تجارت انسیتوسی .

نافعہ نظارتہ مربوط :

- ۲۲ — معادن ملی مکتب عالیسی ، ۲۳ — طرق و معابر مکتب ملیسی ، ۲۴ — تلغراف خلیق مکتب عالیسی .

پارس شہر امانتہ مربوط :

- ۲۵ — حکمت و کیمیای صناعی مکتب بلدیسی ، ۲۶ — پارس شہری تاریخ مکتبی ، ۲۷ — خستہ خانہ لہ تشریح خانہ سی مکتبی .

قولہ ژدو فرانس

۱۵۳۰ سنہ سندن بری موجود اولان بو مؤسسہ علمیہ ، علوم و فنونہ متعلق تتبعاتی و تدقیقات ، تحریات شخصیه بی ترتیب عنعنویسی خارجنده عالم مدنیته نشر ایدہ رک معلومات بشریہ بی توسیعہ خدمتی وظیفہ ایدینمشدہ .

مکتب برمدیرک اداره سندنہ و قرق بش کرسی بی محتویدر . و ہر بر کرسی معلمی سنوی قرق درس ویرمکہ مکلفدر . مکتب متعدد لابوراتوارلرہ ، فنی

استاسیونلره مالکدر. هیئت تعلیمیه نك ایسه اَك معروف و صلاحیتدار علمادان
مرکب اولدیغنی بیان ایتمك زانددر .

کرسیلر: میخانیک تحلیلی، میخانیک
فلکی .

ریاضیات ،

عمومی فیزیک و ریاضیات ،

عمومی و تجربی فیزیک ،

کیمیای معدنی ،

کیمیای عضوی ،

طب ،

عمومی حیاتیات ،

تاریخ مشاغل ،

فرانسه نك جوغرافیای تاریخیسی ،

تاریخ ادیان ،

فلسفه اجتماعیه ،

اجتماعیات و علم جمعیات (Sociographie)

اسلامیه ،

حکمت بدیعیات و صنایع بدیعه تاریخی ،

روما آثار و خطوط عتیقه سی ،

یونان » » » ،

اقوام سامیه » » » ،

مصر آثار عتیقه سی و لسانی ،

آثور » » » ،

آسیای مرکزی االسنه سی تاریخی

و آثار عتیقه سی ،

عرب لسان و ادبیاتی ،

قرون اولی و وسطی مسکوکاتی ،

أجسام غیر عضویه تاریخ طبیعیسی ،

أجسام عضویه تاریخ طبیعیسی ،

مقایسه رشیمیات ،

تشریح عمومی ،

تجربی و قیاسی غریزیات ،

تاریخ عمومی علوم ،

مقایسه قوانین تاریخی ،

اقتصاد ،

جوغرافیا ، تاریخ ، احصائیات

اقتصادیه ،

چین و مانچو لسان و ادبیاتلری

سانسقریت لسان و ادبیاتی ،

یونان لسان و ادبیاتی ،

لاتین فیلولوژیسی ،

لاتین ادبیاتی تاریخی ،

تاریخ و ادبیات ملیه ،

عصر حاضر فلسفه سی ،

قرون وسطاده فرانسز لسان و ادبیاتی ،

عصر حاضر فرانسز لسان و ادبیاتی ،

جرمایا لسان و ادبیاتی ،

آوروپای جنوبی لسان و ادبیاتی ،

سلت اقوامی لسان و ادبیاتلری ،

اسلاو لسان و ادبیاتی ،

مقایسه لی صرف (Gram. comparée)

دروس متممہ :

آمریکا آثار عتیقہ سی، تاریخ عمومی و اصول تاریخی، فن موسیقی تاریخی
ریاضیات، اجتماعی سیغورطہ لہ .

بوزنکین پروگرامک استلزام ایتدیکی تدقیقات فنیہ و تتبعات علمیہ نك اجرایی
ایچین مکتبک اون اوچ لابوراتواری و صرف معلملرک مراجعتنہ منحصر
اولان واون بیک جلدی محتوی بولونان برکتبخانہ سی واردہ .

شیمدی یہ قادار ویردی کمز تفصیلاتدن و تدریس اولونان علومک اسملرندن وہ
آکلاشیلدیغی اوزره مکتبک معین برغایہ سی یوقدر . دهای بشرک انکشافنہ
خدمت ایدہ جک معلوماتی نشر ایتکله مکلفدر . بوسبیلہ درسلرینہ دوام
ایچین هیچ برقید و شرط وضع اولونما مشدر .

بورانک مداوملری بر علم وقفہ حصر اشتغال ایدہن و یا خود معین بر مسئلہ
علمیہ حقندہ کی افکار و تتبعات ذاتیہ سنی توسیع ایلہ مک آرزوسندہ بولونانلردہ .
بر مؤلف کورولورکہ مثلاً اقتصادہ متعلق یازدیغی بر کتابک بر فصلنی تنویر ایچین
قوله ژ دوفرانسک اودرسنہ برقاج آی دوام ایدہر . بر معلمہ تصادف ایدیلیرکہ
ریاضیاتدن بر مبحثی تعمیق ایتک آرزوسیلہ برقاج درس دیکلر .

بعضاًدہ قوله ژ دوفرانسک بعضی معلملرینک درسلرینی دیکلہ مک، و صوکر
بودرسلر حقندہ سالونلردہ سوزسویلہ مک برمودا اولویور . مثلاً بو آراق فیلسوف
بہرغسونک درسندہ بولونمق مودادر . مشارالیهک درسخانہ سندہ یر بولمق ایچین
درس وقتندن برقاج ساعت مقدم اورایہ کیروب وقتک حلولنی بکلہ مک ایجاب
ایدیور . وحاضرون آراسندہ بو فداکارلغہ قاتلانان پک چوق کبار قادینلردہ
واردہ .

بومکتب نہ شہادتنامہ ویریر نہدہ بر عنوان علمی . یالکز منتظماً دوام ایدہ نلرہ
آرزو ایتدکلری تقدیردہ بردوام تصدیقنامہ سی ویریلہ سی مجاز ایسہدہ مداوملر
بوکیبی و ثائق مدار مباهات عدایتک ضعفنک فوقندہ بولوندقلری جہتلہ کیٹسہ نك
بویولده بر وثیقہ طلب ایتدیکی کورولمہ یور . قوله ژ دوفرانس بوتون معناسیلہ
برسراج علم و عرفاندر . ہر ایستہ یہنی بلا تکلف فیضندن بہرہ دار ایلر .

تاریخ طبیعی موزه سی

تاریخ طبیعی موزه سی ۱۶۲۶ سنه سنده تأسیس اولونمشدر . بدایتده نباتات صیدلانیه یتیشدیرمکه مخصوص بر باغچه حالنده ایکن مشهور بوفونک همتیله دها علمی بر ماهیت اکتساب ایله مش واسمیله شکل قطعیمی قونوانسیون حکومتی طرفندن ۱۷۹۳ سنه سنده اعطا ایدیلشدر . موزه نك غایه سی تاریخ طبیعی یه متعلق معلومات بشریه نی یالکز « علمی علم ایچین » اساسنی تعقیب ایده رک نشر ایله مکدر . بو غایه یه وصول ایچین منتظم درس لر، بر مبحث علمینک تنویرینه مخصوص قونفهرانس لر ویریلیر . نمونه لر کوستریلیر . هر دورلو تجربه لر یاپیلیر . موزه بر مدیر و معاونتده بولونان بر مجلس طرفندن اداره اولونمقده در . اون سکز کرسی سی و متعدد قونفهرانس درس خانه لری واردر . کرسی معلملرینک معیتده برر آسیستان بولونویور .

درس لری شونلر در :

مقایسه تشریحیه ،	علم مستحاثات ،
تاریخ طبیعی بشر ،	مقایسه أمراض ،
نباتات (اوج کرسی) ،	غریزیات عمومیه ،
زراعت ،	فیزیک تاریخ طبیعی یه تطبیقی ،
کیمانک عضویاته تطبیقی ،	نباتی فیزیک ،
علم ارض ،	حیوانات (دورت کرسی) .
معدنیات	

بو کرسیلرک هر برینه برر لابوراتوار آماده اولدینی کی حیوانات و نباتات بحریه یه مخصوص ساحل بحرده بر لابوراتوار ایله مستملکات تاریخ طبیعی سنه و تحت ارضده تحریاته مخصوص آریجه برر لابوراتواری ده واردر . غایت زنکین و مهم هر نوع قوللکسیونلره ، ذی حیات حیواناته مخصوص منازره ریلره ، سه رلره ، نباتات و اشجار باغچه لرینه وزنکین بر کتبخانه یه مالکدر . درس لر عمومی و اجر تسزدر . منتظم دوام ایده نلره موزه نك قوله کسیونلرنده تتبعات ایچین بردخولیه ورقه سی ویریلیر . موزه رتبه ، عنوان و شهادتنامه ویرمز .

تربیات عالیہ مکتبی

بومؤسسہ مهمہ دخی دیکرلری کیی تعمیم علم و عرآن ایچین ۱۸۶۸ ده
احداث اولونمشدر . بش شعبه یه منقسمدر :

- ۱ علوم تاریخیه و لسانیه شعبه سی
- ۲ علوم ریاضیه
- ۳ فیزیک ، کیمیا
- ۴ تاریخ طبیعی و غریزات
- ۶ علم ادیان

بومکتبک درسلینه دوام ایتک ایچین هیچ برقید و شرط یوقدر . درسالر
اوج سنه ده دور اولونور . وبردوره تحصیلیه ده منتظماً دوام ایده نلره برامتحان
نتیجه سنده بردوام تصدیق نامه سی ویریلیر .

فرامین مکتبی

بومؤسسہ ۱۸۲۹ سنه سنده محررات عتیقه یی حل و قرائت ایتک وقرون
وسطی فرانسزجه سیله یازیلش و ثائق رسمیه و تاریخیه یی آکلایاجق مأمورلر
یتیشدیرمک مقصدیله تأسیس اولونمش ایدی .

مؤخرأ ۱۸۴۶ سنه سنده درسلری تعدیل اولوندی . فرانسهنک و ثائق
و محررات عتیقه اوراق مأمورلری و کتبخانه محافظلری بومکتبدن نشئت
ایتمکده درلر . ألیوم جاری اولان پروغرام بروجہ آتیدر :

فرانسہ تاریخنک منابعی	علم خطوط عتیقه
دوائر رسمیه ده محافظه اوراق اصولی	رومنه ألسنه سی
قرون وسطاده حقوق مدنیه و کلیسا	کتبیات و کتبخانه لر اداره سی
حقوقی تاریخی	فرامین و أوامر
قرون وسطی آثار تاریخی	فرانسهنک مؤسسات سیاسیہ اداره
	و عدلیه سی تاریخی

مکتبک اوتوز بیک جلددن مرکب اولان کتبخانه سی دائماً طلبه سنه آچیق
بولوندورولور .

مكتب يالكنز فرانسزلره مخصوص اولوب طلبه سى مسابقه ايله انتخاب اولونور و اجنييلر ناظر ك امر مخصوصيله و صورت استثنائيه ده قبول ايديلير .

السنة مرقم مكتبي

بومكتب بويوك انقلاب اثناسنده تقويم انقلابينك اوچنجى سنه سنده تأسيس اولونمشدر .

بدائتده امور سياسيه و تجاريه ايچين علمى برفائده سى اولان توركجه ، عربى فارسى اوقوتدورولمقده ايسه ده ۱۸۶۹ سنه سنده پروغراملرى تعديل و توسيع ايديلهرك مؤسسەيه بر شكل علمى ويريلمشدر . بو كونكى پروغرامى شودر :

توركجه	روسجه
عربى : لسان ادبى	اولاجه
عربى : لسان عوام	اقصاى شرق حكوماتنك جوغرافياسى
عربى : لهجه شرقيه	تاريخى و تشريعى
فارسى	دول اسلاميه نك جوغرافياسى ، تاريخى
چينجه	و اصول تشريعى
آنام لسانى	حبش لسانى
سيام لسانى	ماله لسانى
ژاپونجه	مالغاش لسانى
هندوستانى	سودان لسانلرى
ارمنيجه	قامبوج لسانى
يكى رومجه	ماجار لسانى

هر بىر لسانه مخصوص بر معلم و هر معلمك او لسانى تكلم ايدن ملته منسوب بر معيضى وارددر . مدت تحصيل اوچ سنه در . بو مكتبدن شهادتنامه اخذ ايدنلر اقصاى شرقده و شرق قريبه سفارت و قونسولوس ترجمانلقلرنده و مستملكاتده ملكيه مأموريتلرنده استخدام اولونورلر .

صنایع نفیسه مکتب دبیری

بومؤسسه مهمه اون یدنجی عصرده تأسیس اولونمشدر . رسم، هیكلتراشی معمارى، هردورلو حكاكلق و لیتوغرافیا تعلیم ایدەر .
آثار نفیسه اصلی نسخه لریله اُك مشهور آثارك مستنسخه لرندن مرکب پر قوللکسیونى، برکتبخانه سى واردر .
فرانسه نك اُك ناملى رساملرى هیكلتراشلى معمارلرى، حكاكلرى بومکتبك هیئت تعلیمیه سنى تشکیل ایدەرلر .

لوور مکتبی

لوور مکتبی اُك یكى احداث اولونان مؤسساتدن بریدر . تدریساتنك غایه سی پارس و ولایاتده بولونان موزه لره مقتدر محافظلر، آثار عتیقه تحریاتی ایچین معلوماتلى آداملر یتیشدیرمکدر .

پروغرامى شودر :

آثار عتیقه ملیه

ممالك شرقیه آثار عتیقه سی و سرامیق (چوملکچیاك آثار نفیسه سی)

آثار عتیقه مصریه

یونان و روما آثار عتیقه سی

اقوام سامیه آثار عتیقه سی

صنایع بدیعه دن رسمك تاریخی

قرون وسطی رونه سسانسى و اُزمنه حاضرده هیكلتراشی

فرانسه ده اون یدنجی و اون سکزنجی عصرلرده صنایع بدیعه تاریخی

اون طقوزنجی عصرده صنایع بدیعه تاریخی

صنایع بدیعه نك صنعت و حرفته تطبیق تاریخی

درس لر قید و شرط سز و اجرت سز و یریلیر . مدت تحصیل اوچ سنه در .

مداوملردن شهادتنامه استحصال ایدهلر پروغرامه داخل اولان مواددن

برى اوزرینه برته ز تألیف و بر هیئت عدول حضورنده مدافعه ایتمه سی

اقتضا ایدەر .

صنایع تزینیه مکتبی

صنایع تزینیه مکتبی ۱۷۶۷ سنه سنده تأسیس اولونمشدر. صنایع بدیعہ نك بالخاصه حرف تزینیه یه صورت تطبیقنده صاحب ملکه صنعتکارلر یتیشدیریر. فرانسه نك ظرافت ونفاستیه بزى حیران ایدهن مصنوعات زجاجیه سی چینیلری اثات بیتیه سی حلیاتی، حتی قاشلری وملبوسات نسائییه سی هپ بومکتبک محیط نفاستپورنده یتیشن صنعتکارلرک محصول ذوقیدر. مکتبک بری آرککلره، دیکری کنج قیزلره مخصوص ایکی شعبه سی واردر. تدریسات عملی اولارق رسم، هیکل تراشی ومعماری وبونلرک تفرعاتنه عاڈ بدایع دائره سنده جریان ایدر.

ملی زراعت انستیتوسی

أك مهم مؤسسات جدیده دن بری ده زراعت انستیتوسیدر. مؤسسه مذکورده:
۱ — واسع مقیاسده تشبثات زراعیه ده بولونمغه مقتدر زراعت متخصصلری وچیف تلك صاحبلری؛

۲ — علوم زراعیه معلملری؛

۳ — منافع زراعیه نك استلزام ایتدیکی مقتدر مأمورین رسمیه ومستخدمین خصوصیه؛

۴ — اورمان اداره سی مأمورلری؛

۵ — حارا مأمورلری؛

۶ — نمونه تارلا وچیف تلكلری مدیرلری؛

۷ — صنایع زراعیه کیمیا کرلری ومدیرلری؛

۸ — زراعت مهندسلری یتیشدیریلک مقصدیه تأسیس اولونمشدر.

انستیتو پارس داخلنده قلود برنار سوقاغنده کی مکتب ایله بر تجربه چیفتلکندن مرکبدر. تدریساتنه مواد آتیه داخلدر:

اقتصاد زراعی — حکمت ومه ته اورلوژی — علم الارضک زراعته تطبیقی —

کیمیانک زراعته تطبیقی — صنایع زراعیه — فرانسه و مستملکاتنده یتیشن

نباتاتک بیولوژیسی — حیوانات — ریاضیات — انشاآت زراعیه — میخانیک —
 زراعت عمومی و خصوصیه — اورمان یتیشدیرمک فنی — حقوق زراعیه
 و حقوق اداره — اصلاح جنس حیوانات — باغچیلق — مستملکات زراعتی —
 تشریح و غریزیات — اصول اسقا — رسم — کیمیای تحلیلی — اصلاح جنس
 فرس — اقتصاد — اصول دفتری — تطبیقات ریاضیه — آغاج و سبزوات یتیشدیرمک
 اصولی — أمراض نباتات — تکثیر أسماک — مقایسه اصول زراعیه — کیمیای
 عضونک مستحصلات زراعیه تطبیقی — میقروبیولوژی .
 تطبیقات عمومی و تحریرات فنیه مکتبک یدی لابوراتوآرنده اجرا ایدیلکددر .
 مکتبه آلیناجق شا کردلر مسابقه طریقیله انتخاب اولونورلر .

غریبوره زراعت مکتبی

غریبوره مکتبی دخی بویوک زراعت متشبثلری و زراعت معلملری
 یتیشدیریور . تدریساتی هم نظری هم عملیدر . تطبیقات علمییه وزراعیه
 لابوراتوآرلرده ، نمونه چیفتلککلرنده یراوزرنده اجرا اولونور . هرایکی مؤسسه یه
 أجنیلر دخی قبول اولونور . فقط طلبه اصلیه صفتیه قبول اولونا بیلیمه لری
 بهمه حال مسابقه یه اشتراك ایتمه لرینه وابسته در .

باغچرانلر مکتبی

باغچوان مکتبندن باغچوانلر ، چیفتجی اوستالری ، نباتات باغچه لری شغلری ،
 باغچوان مکتبلری معلملری ، حدایق معماریسی متخصصلری ، مستملکات
 زراعتی مأمورلری نشئت ایدر .
 مکتبک هم نظری و هم عملی اولان تدریساتی مواد آتییه دائره سنده
 جریان ایدر .

باغچه لر و سرلر معماریسی — سبزه و ترفنده — انشاآت زراعیه — علم نباتات —
 آچیق یرده و سرلرده چیچک یتیشدیرمک اصوللری — زراعت — حشرات
 و حیوانات — أمراض نباتات — أزهار صناییه و تجاریه — فیزیق — علم احوال
 جو — کیمیا — علم ارض و معدنیات . نواحی جنوبیه و مستملکات زراعتی —
 أشجار — رسم .

مکتب نهاریدر . طلبه سنی مسابقه ایله انتخاب ایلر . مدت تحصیلی اوچ سنه در .

الفور بیطر مکتبی

مکتب حیوانات اهلیه امراض مختلفه سنی تداوی ایتک اقتدارینی حاز
بیطر لر احضار ایلر . دروس مختلفه سی زیرده بیان اولونور :
فیزیق و احوال جلد — کیمیای عضوی و حیاتیات — صیدلانی — نبا —
تات — طبقات الارض — حیوانات — مفردات طب — تشریح — عجایبات —
شمائل فرس — تشریح مرضی — رشیمیات — انساج — انساج طبیعی و انساج
مرضیه — منافع الاعضاء تداوی به تطبیقی — امراض عمومیه — امراض و سریریات
طبییه — امراض و سریریات جراحیه — نعلبندلق — امراض غنمیه ، بقریه و
خنزیریه — ولاده — امراض طفیلیه — امراض — ماریه — قوانین و طب قانونی —
میقروب — تفتیش لحوم و ضابطه صحیه — حفظ الصحة عمومیه — حیوانات اهلیه —
نک اصول تصفیه و تکثیری —

طلبه مسابقه ایله انتخاب اولونور . مکتب لیلی ، نصف لیلی و نهاری طلبه
قبول ایددر . مسابقه یه داخل اولمق ایچین باشلیه یعنی تدریسات تالیه مآذونی
اولمق مشروطدر . اجنیلرده عینی شرائط دائره سنده مکتبه قبول اولونا بیلیرلر .
تدریسات دورت سنه دوام ایددر و هر سنه نهایتنده برامتحان اجرا اولونور .
دوردنجی سنه امتحانلرنده موفق اولانلر شهادتنامه استحصال ایددرلر .

مستملکات مکتبی

بو مؤسسه یه مستملکاتده مأموریت و حاکمک استحصال ایتک و یا خود
مستملکات تجارت و صنایعیه مشغول اولمق آرزو سننده بولنان کنجیلر دوام
ایددرلر . دورت شعبه سی وارددر :

۱ مأمورین شعبه سی (هند چینی مسلکی ، آفریقا مسلکی ، مستملکات
حبسخانه لری مسلکی)

۲ مستملکات حاکمکی شعبه سی

۳ تجارت شعبه سی

۴ اعداد شعبه سی

تدریسات عمومیہ :

فرانسز اصول استملاکی ، فرانسه نك مستملكات پوليتيقياسی - اقتصادي
 نقطه نظر دن اصول استملاك - مستملكات اجنبیه و مستملكات پوليتيقياسی -
 تشکيلات اداریه - اجنبی اصول استملاکی - اصول اقتصادیه سی - فرانسز
 مستملكاتنك تشکيلات اداریه سی - مستملكات حقوق اداره سی - اصول دفتری
 اداري - مستملكات مستحصلاتی - طوپوغرافیا - انکلیزجه - آلمانجه -
 معلومات عسکریه - هند چینی و چینک مفصل جوغرافیاسی ، تاریخی و اصول
 اداره سی - فرانسه نك هند چینی مستملکة سی قوانینی و اصول اداره ملکیه سی -
 آنام لسانی - قامبوج لسانی - تاي لسانی - آنام و چین محررات مستملکة سی
 اصول قرائت و تفسیری - آفریقا مستملكاتنك اصول اداره ملکیه سی و قوانینی -
 تونس اصول اداره سی و قوانینی - شریعت اسلامیہ - عربی - قوانین جزائیہ -
 فرانسه ده ر ممالك اجنبیه ده حبس خانہ لر اصولی - مفصل آفریقا جوغرافیاسی
 ماداغاسقارک اصول اداره سی و قوانینی - مالغاش لسانی - مستملكات تاریخی -
 مستملكات انشاآت - اصول حفظ صحت و طب تطبیقی - اصول دفتری .

مستملكات زراعتی مکتب طبیبی

مستملكات باغچه سنه مربوط اولان بومکتب مستملكاتده زراعت ایله مشغول
 اولمق و یا خود زراعت مأمورلنی استحصال ایله مک آرزو سنده بولونان کنج لره
 مخصوص صدر .

درس لری : مستملكات زراعتی - نباتات غدائیة نك اصول زرعی - مستملكات
 علم نباتاتی - مستملکاته مخصوص صنایع - مستملكاتده تکثیر حیوانات - مستملکاته
 انشاآت زراعیہ - امراض نباتات - مستملکاته مخصوص اصول حفظ صحت -
 مستملکاته تطبیق اولونان اقتصاد دهقانی - مستملكات اداره سی - مستملکاته
 مخصوص مواد ابتدائیہ .

مستملكات مکتبنك مدت تحصیلی بر سنه در .

صرف و صنایع ملی قونسلر و انواری

مکتب مذکور ۱۷۵۴ سنه سنده علوم و فنونک صنایعه تطبیقی اصوللری تعیم ایتک مقصدیله احداث اولونمشدر. مکتبک زنکین قوله کسیونلری محتوی بر موزه و بر کتبخانه سی وارددر .

درسلی : هندسه نك صنایعه تطبیقی - میخانیک - ما کینالر - اُبنیه امیرییه
الشا آتی - فیزیکک صنایعه تطبیقی - الکتریکک صنایعه تطبیقی - کیمیای عمومینک
صنایع ایله مناسباتی - کیمیای صناعی - علم معادن و مصنوعات معدنیه - کیمیایانک
تلوینده ، چوملکجیلکده و جاجیلکده تطبیقی - کیمیای زراعی و تحلیل کیمیوی -
علم زراعت - ایپلاک و منسوجات - اقتصاد و صنایعه متعلق قوانین - اقتصاد
صناعی و احصائیات - صنایع بدیعه نك حرفته تطبیقی - عمله جمعیتلری - اجتماعی
سیغورطه لر - حقوق تجاریه - اقتصاد اجتماعی - صناعی حفظ صحت - صناعت
و تجارت جوغرافیاسی .

مکتبک قوله کسیونلری و کتبخانه لری هر کسه کشاده در .
هر ایسته ن قید و شرطسز درساره مجاناً دوام ایددر . مداوملردن آرزو
ایده نلر هر سنه اجرا اولونان امتحانلره اشتراک ایددرلر . واثبات اهلیت ایتدکلری
تقدیرده بر اهلیت تصدیق نامه سی آلیرلر .

بر مداوم امتحانه داخل اولمق ایچین سنه درسیه ظرفنده طوتمش اولدیغی
نوطلری ، یاپدیغی رسملری ، قروکیلری و موتیفلری اراؤه ایله مه سی مقتضیدر .
لااقل ایکی سنه لك دوامک اهلیت تصدیق نامه لرینی احراز ایددرلر شهادت نامه امتحانه
داخل اولابیلیرلر . و موفقیتلری تقدیرنده قونسلر و اتوآرک شهادت نامه سنه نائل
اولورلر .

أقول سائرال

بو مؤسسه عموم صنایع و خدمات شعبه لری ایچین مهندس لر و ایش باشیلری
یتیشدیریر .

درس‌لری: اُبنیه امیریّه انشاآت — میخانیک تطبیقی — ما کینالرا عملی — انشاآت
 عمومیه — فیزیک صناعی — ده میر یوللری — بخار ما کنه‌لری — تحلیل‌ات کیمیویه —
 صنایع معدنیّه: ده میر، دوکمه ده میر، چلیک، معدن اوجاقلری ایشله‌مه
 اصوللری — کیمیای صناعی — معدنی انشاآت — صنایع کیمیویه — قوانین صناعیه —
 حفظ صحت و تدابیر صحیه — میخانیک عمومی — هندسه رسمیه و مناظر — کیمیای
 عمومی — فیزیک — تحلیل ریاضی — ما کینا مفرداتی — معدنیات و علم ارض —
 معماری — الکتریک صنایعه تطبیقی .
 أقول سانتال نهاری بر مکتب اولوب طلبه سنی مسابقه ایله قبول ایدر .
 أجنبیلرک دخی عینی شرائط ایله دوامنه مساعد اولنور .

— بیتمه‌دی — لطیفی

